

*Lietuvos rinkimų sistema pasitiki 83 procentai šalies gyventojų, o absoliuti dauguma – net 91 procentas tyrime dalyvavusių rinkėjų – balsavimo proceso organizavimą vertina teigiamai. Tokius duomenis parodė balandžio 18-27 dienomis Vyriausiosios rinkimų komisijos (VRK) užsakymu bendrovės „Spinter tyrimai“ atlikta gyventojų apklausa apie rinkimų organizavimą Lietuvoje.*

Analogiškas rinkėjų apklausas VRK užsakymu ši bendrovė yra atlikusi ir 2022 metų spalį bei 2023 m. sausį. Paskutinio, balandžio mėnesį atlikto tyrimo duomenys parodė, kad pasitikėjimas Lietuvos rinkimų sistema išaugo keliais procentiniais punktais.

„Lietuvos žmonių pasitikėjimas rinkimų procesais mums yra nepaprastai svarbus, dėl to norėjome įvertinti rinkėjų nuomonę iki ir po rinkimų. Labai džiaugiamės, kad pasitikėjimo rinkimais procentas po rinkimų paaugo“, – rinkėjų apklausos duomenis komentavo VRK pirmininko pavaduotojas, laikinai einantis komisijos pirmininko pareigas, Andrius Puksas.

Pasak jo, „šio tyrimo duomenys atskleidžia ir kitus svarbius aspektus – kaip rinkėjai vertina balsavimo organizavimo bei balsų skaičiavimo procesą. Ši informacija, be jokios abejonės, padės mums kai kurias sritis patobulinti ir pasistengti, kad kitais metais rinkėjams dalyvavimas rinkimuose būtų dar patogesnis.“

Naujausios, šių metų balandį atliktos apklausos rezultatai rodo, kad 63 proc. apklaustųjų balsuoja visuose Lietuvoje organizuojamuose rinkimuose. 25 proc. balsuoja tik kai kuriuose, o 12 procentų nurodė nebalsuojantys iš viso.

Tyrimas atskleidė, kad rinkėjai, kurie nurodė, kad balsuoja visuose rinkimuose, priklauso vyresnio amžiaus, aukštesnio išsilavinimo ir didesnes pajamas gaunančiai socialinei grupei. Vidutinės pajamas uždirbantys gyventojai dažnu atveju nurodė einantys tik į kai kuriuos rinkimus. Tai, kad nebalsuoja jokiuose rinkimuose nurodė 18-25 m. žemesnio išsimokslinimo respondentai.

Tyrimas išryškino svarbų aspektą – paaiškėjo, kad dažniausiai lietuviai eina balsuoti vedami pilietinės pareigos (72 proc.). Šią priežastį eiti į rinkimus apklausoje dažniausiai nurodė aukštesnio išsilavinimo ir didesnes pajamas gaunantys rinkėjai. Taip pat ir tie, kurie nurodė balsavę praėjusiuose savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose.

Trečdalis apklaustųjų (33 proc.) pažymėjo, kad jiems patinka rinkti valdžią ir jaustis demokratinio proceso dalyviais. Kita dalis tiki, kad jų balsas yra svarbus (26 proc.). 15 proc. respondentų nurodė balsuoti einantys iš įpročio.

Didžioji dauguma apklaustųjų (78 proc.) pažymėjo, žinantys, kad Lietuvoje vykstančius rinkimus ir referendumus organizuoja VRK. Pusė apklaustųjų (49 proc.) galvoja, kad rinkėjų balsai suskaičiuojami ir rezultatai paskelbiami pakankamai greitai, 45 procentai nurodė žinantys, kad suskaičiuoti balsus užtrunka, tačiau rezultatai, jų nuomone, paskelbiami per protingą laiką. Tik 6 procentai respondentų pažymėjo, kad balsus rinkimų komisijos skaičiuoja per ilgai.

Pagrindinės priežastys, kodėl Lietuvos gyventojai nebalsuoja rinkimuose ar balsuoja tik kai kuriuose yra užimtumas (33 proc.) ir neapsisprendimas, už ką balsuoti (32 proc.). Mažiau nei ketvirtadalis (22 proc.) nurodė, kad nesidomi politika. 20 procentų apklaustųjų pažymėjo, kad balsuoti nustojo, kai nusivylė išrinktais politikais. Dar 20 proc. mano, kad jų balsas nieko nelemia, 4 procentai respondentų atsakė nežinantys tiksliai, kada vyksta rinkimai, o dar 4 procentai teigė, kad nebalsavo ir nebalsuos.

VRK užsakymu visuomenės nuomonės ir tyrimų bendrovė „Spinter tyrimai“ atliko apklausą, kurioje dalyvavo 1014 respondentų, kurių amžius siekia nuo 18 iki 75 metų. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal amžių, lytį ir gyvenamąją vietą yra proporcingas gyventojų pasiskirstymui Lietuvoje.

Apklausiant rinkėjus, taikytas kombinuotas metodas, gyventojai buvo apklausiami telefonu ir internetu. Tyrimo rezultatų paklaida – 3,1 proc.

